

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre 10 1/2 — kr.
Félévre 5 " — "
Negyedévre 2 " 50 "
Egy órára 1 " — "

Egyes szám ára 4 kr

Felolós szerkesztő: KOHÁNYI GYULA.

Kiadók: HOFFMANN és KRONOVITZ.

Hirdetési díj:

Negy hasabos petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű s többször
hirdetéseknél a ki szerinti jutányos áron vetetnek fel. Bélyeg-díj min
ten külön beiktatásért 30 kr.

A hármasszövetség inog.

A hármasszövetség a mutatkozó jelekből ítélve közel van a felbomláshoz.

Évek szép során át hivatása lett volna Európa békéjének fentartása. Szerencsére nem volt annyi gyűnyanyag összehalmozva, hogy felgyulva Európát lángborítsa. Amaz állítólagos hivatást tehát könnyen betölthette.

Persze nem volt élesen követelő ok a háborúra, tehát nem lett háború. A németbirodalom megelégedett a franciaírók elvett zsákmányával, egyelőre nem akarta még mélyebben sebezni a megsértett nemzetet; a francia Nemzet lihegett ugyan a revanche követelő kielégítése után, de az az érvágás, melyet Elzász-Lotharingia elvételével, méginkább a háború pusztításaival, a borzasztó hadisarc fizetésével, a commune belviszályával szenvedett: tulcsapolta heves vérével, nagyon meggyengítette életerejét, amelynek visszaszerzésére, új kormány formájának megszilárdítására, a köztársaság állandósága és hitelének elismeretelésére s katonai erejének újabb és jobb szervezése stb. végett is hosszú békére volt szüksége, hogy ezen újra megerősödés lehetővé tegye reá nézve valamely tekintélyes hatalom méginkább hatalmak szövetségét, amidőn győzelem reményével kezdheti meg a visszatorlás

sok vérbe és vagyonba kerülő kielégítését.

A muszka szövetség, ez a szabad és lehetőleg abszolút hatalom alatt görnyedő nemzetek közt kötött természetellenes szövetség még nem nyújtott kilátást sem tartósságban, sem erőben, hogy a hármasszövetség impozánsnak látszó erejével megmérkőzzék.

De hogy nem feljött, hanem a béke vékony leple alatt ökölbe szorított kézzel néz farkas szemet s emiatt a német mint az egyesülés által megizmosodott ellenfélnek, eshetőség idejére fenn kell tartani a hármasszövetséget — okszerűnek és eszélyesnek látszott.

E kölcsönös farkasszem-nézése a végletekig ellenséges két nagy hatalomnak lőn okozója a hármasszövetség fentartásának azzal a borzasztó militarizmussal, a melyhez a világtörténelemben megközelítő példa nincs, amely békében jobban kiszívja nyakig fegyveres állapotban-tartással a nemzetek életerejét, mint valaha élet-halálra, évtizedeken át folytatott háborúk, — adóban és a munkaerő fegyvergyakorlatra kényszerítő improduktív állapotban tartásával.

Ez az a béke, melyet a hármasszövetség biztosított.

Ugy látszik, a mesterséges béke állítólagos biztosítóka: a hármasszövet-

ség most már vége felé járja. Elveszti imponáló erejét, pedig még létezik; s a szövetségesség tagjai egymásnak a »hű szövetségesség« titulával kedveskednek; pedig látják, érzik, hogy egymás iránt bizalmuk meggyengült, hogy egymásnak nem szolgálnak már kívánt erősségére és biztosságára. S akkor indul éppen bomlásnak, a mikor létrehozó oka kevésbé fenyeget: — revanche, s a muszka balkánfélszigeti politika stb.

Hogy az Olaszországban kitört zavargások az olaszszövetség értékét nagyon leszállították; hogy az osztrák-magyar birodalomban az osztrák félen kiütött német és szláv konfliktus sem nagyon biztató jelenség: az bizonyos; de nem ok a bomlásra, mert hiszen szövetségnek éppen egymás támogatására s erősítésére kell köttetni s szolgálnia.

Tehát másban kell keresni a bomlás okát.

Az a közeledés, a melyet az osztrák császár és magyar király s a muszka czár között észlelnek és titkos szövetséggel egyértékűnek akarnak tartani szintén aligha lehet oka; legfőleg a bizalmatlanságnak nyújt tápot s nem látszik belőle, a Németbirodalomra érdeklényegetés. Hiszen a Balkánfélsziget ennek »Hekuba«; az orosz és osztrák-magyar szövetség pedig csak a Balkán-

Naptáregyesítés.

Irta: Melles Emil,
— gör. kath. lelkész. —

Azt mondhatjuk, hogy a 20-ik század küszöbén vagyunk. Egy század nagy idő — még az emberiség életében is — kivált ma, midőn nem is gőzerővel, de villamos erővel halad a világ. A közeledő 1900-ik év reánk görög szertartású katolikusokra is jelentőségteljes épen a mi különleges egyházi időszámításunk, vagyis az ó, másként Julianumnak nevezett naptár használata miatt.

Az ó naptár szerint ugyanis az 1900-ik év szökő év lesz, míg az új naptárban nem és így 1900 márcz. 1-től a két naptár közti különbség már nem 12, hanem 13 napot fog tenni. Ez új különbség mindenestre szokatlan lesz. Annaira megszoktuk már, hogy a mi Karácsonyunk január 6-án, Vízkeresztünk január 18-án, Gyümölesoltónk ápril 6-án, Illés napunk augusztus 1-én legyen, hogy az új különbség figyelembe vétele mindenestre nem kis ideig fogja zavarni az intelligens embert is, a köznép pedig kellő kioktatás nélkül nem is lesz képes magát az új helyzetbe beletalálni.

Szeretném előre tudni, hogyan fogja papságunk akár a szószékről, akár pedig társadalmi uton e különbséget megokolni és újabb hátramaradásunk helyességét megvédelmezni? Ez bizony igen nehéz feladat lesz. A tudomány határozottan beigazolt tényeivel

szemben intelligens ember pirulás nélkül nem igen számíthat a tömeg tájékozatlanságára, ha pedig a helyzetet a maga valójában feltárja, akkor maga a nép lesz egy nagy kérdőjellel és meglehet arra a gondolatra jó, lehetetlen, hogy a mi egyházunk helyes uton vezessen bennünket, mikor a kézzelfogható igazság előtt sem akar meghajolni.

Miután reánk görög szertartásuakra tehát okvetlenül változást és bizonyos mértékben új rendszert fog teremteni, ép ez okból ez az időpont volna a leghelyesebb és a legalkalmasabb arra, hogy a Juliánus naptár elhagyásával az új naptár időszámítását vigyük be templomainkba és ha már a jelzett év úgy sem mulhatik el a nélkül, hogy hűveink előtt a két időjárás közti eltérés felől ne nyilatkozzunk, tegyük meg azt a kioktatást úgy, hogy arra többé soha szükség ne legyen.

E kétségtelen nagy bőderejű reformot naptáregyesítés czimén szokta tárgyalni a közvélemény. Mi is megmaradunk a régebbi szólamód mellett, de egyuttal kijelentjük, hogy a tanulmányunkban mindig az időszámítás rendszerét fogjuk érteni és nem a martirologia berendezését.

Vagyis távol van tőlünk arra gondolni, hogy ménéánk, vagy triódunk szerkezetét bontsuk meg, vagy megbontani segítsük, ellenkezőleg, épp az a czélja e soroknak, hogy papságunk bebizonyítva lássa, miszerint az új időszámítást elfogadhatjuk, keresztül vihetjük a nélkül, hogy rituális intézményeinkben csak egy jottát is változtatnunk kellene. És miután

így esakis időszámításról fogunk beszélni, nevezhetjük az új időszámítás behozatalát naptáregyesítésnek, mert valóban az volna czélunk, hogy egy időszámításunk és egy naptárunk legyen.

1582-ben, midőn XIII. Gergely pápa e naptárjavítást keresztül vitte, görög szertartású katolicizmus nem létezett sehol, csakis Olaszországban. A szizma a török hódítások legmagasabb fokán talán még ha akarta volna is, a reformot nem vihette keresztül, mert a török uralom tudta jól, hogy ereje addig tart, míg a Szentszék minden erkölcsi befolyása ki van küszöbölve keletől (? Szerk.) XIII Gergely levelére Joakim konstantinápolyi patriarka megígérte ugyan, hogy a kérdést tanulmányoztatni fogja és amennyire lehet, követni szándékozik a nyugati egyház példáját de ez bizony nem történt meg. Sőt ellenkezőleg, mint egy régi Horologion végén találtam 1583-ban jan 28-án a konstantinápolyi és alexandriai szizmatikus patriarkák közös levelével következett Kiewbe Konstantin fejedelemben, melyben a régi naptár fenntartását kötelezővé tették, szemben az újítással, egyházi átok terhe alatt.

Ezzel szemben nyugaton az új naptár rövid idő alatt majdnem mindenütt be lett hozva és végezetül elfogadták azt a protestánsok is, nemesak mint időszámítást, hanem mint a husvét meghatározására legalkalmasabb módszert is. Nevezetesen, 1582-ben az új naptárt elfogadták: Olaszország, Spanyolország, Portugália, Franciaország és katolikus része

félszigeten tűzne ki érdek — sphaerákát.

A berlini »Post« által Ausztriában — talán a mögötte álló német udvari körök segítségével felfedezett jezsuita — klerikalizmus sem mostani keletű s talán nem is olyan nagy hatalom, hogy Ausztria-Magyarországot hármasszövetségi feladata teljesítésére képtelenné tenné; Magyarországon habár tapasztalható, hogy ugyancsak tért foglal a szemtelen eszközök használatától sem irtózó áramlat, de ugyanitt a magyar nemzetnek felvilágosodott volta, amint éppen látjuk, e garázda hadnak ellentud állani, még ha a jezsuita-kerikális zászlóvivők reverendáját ki kell is porolni.

A felhordható bizalmatlansági okoknak tehát nincsen értelmük s a hármasszövetség felbontására nem szolgálhatnak.

És mégis a berlini »Post« iniciatívájára súlyt kell fektetnünk. Nem a kétes okot kell azonban abban látnunk, hanem a bizonyos jelenséget, hogy: kibuvóajtót keres a hármasszövetségnek immár reá nézve feleslegessé vált érdekköréből és kötelezettsége alól, hogy a Németbirodalom magának szabad kezet biztosítson oly téren, ahova — az osztrák-magyar uralkodó, tehát az osztrák-magyar kormány sem követheti.

A németbirodalomnak más szövetség és más érdek kínálkozik. Ezt a spanyol-amerikai konfliktus adja meg, amelyből egy amerikai-angol-német szövetség akar kifejezni amelyből a Német birodalom nagyobb hasznot vél kihuzni, mint a hármasszövetségből, mely eddigi politikájára jó volt, de pozitív hasznot nem hajtott; ellenben hogy a birodalmak életerejét felemészteni alkalmas, békeidőn nyakig fegyveres állandó katonaság és háboru-eszközök fentartásával: azt

mi mondjuk, akik keserűen éreztük s érezzük.

Talán nem is fájhatjuk, hogy a hármasszövetség inog, mert annál a rothadt békénél, a melyet fentartott, a melyben az állampolgárok él-ven-haldokolnak és mindig fenyegetve vannak; verejtékek dija, szerzeményök a militarizmus éh-bőgés évenként harmincz milliós pótkonczal csilapítható gyomra által emésztetik fel: nemis lehet rosszabb — egy legalább megnyugtató, kibontakoztató, biztosságra vezető háboru.

— a. — r.

BELFÖLD.

Delegációk. A delegációk ma befejezték működésüket. A közös miniszterek minden nagyobb emóció nélkül megkapák a 30 millió póthitelt is. Baj tehát a delegációban nem történt. Lefolyt szépen minden program-szerűen, csak éppen a delegacionális ebédek maradtak el. Az osztrák delegációban ma rendeztek egy kis szinpadit vihart azért, hogy kicsikarják a közös hadügyminiszter bizalmas jellegű nyilatkozatát a plénumban is a 30 millió hova fordításáról. de a többség nem kívánta hallani e felvilágosításokat. Erre a német ellenzék egy nyilatkozat megtételére szorított, melyben tiltakozott a 30 millió póthitel igénybevételeben rejlő alkalmanságra ellen és névszerinti szavazást kért, hogy hadd tudják meg Ausztria népei, kik azok a kik könnyelműen elősegítik az ily költségeseket.

A névszerinti szavazásból ki is tűnt, hogy csak a csehek lenyelvek és a német feudálisok szavazták meg a 30 milliót, míg a népképviselők megagadtak azt.

A póthitel körüli itában egyébként ismét esett szó a kiegyezésről. Ezuttal dr. Stransky, a csehek egyik vezére mondott nagy beszédet, ezuttal melegen védelmezve az osztrák-magyar kiegyezést, erős szemrehányásokat teve a németeknek, hogy ők megghusítják a gazdasági béké helyreállítását.

Az elnök ismételtén felkérte Stranskyt hogy maradjon a tárgynál, e miátt azután beszédének legérdekesebb része — elmaradt. De a delegációk kívül megmondta azt:

tiltotta. Alkalmat e törvény hozatalára hazánkban a protestánsok ellenkezése adott és az ország rendei nem késtek a protestáns hitzónokokat, mert csak ezekről lehet itt szó, az új naptár használatára kényszeríteni. — E jelenséggel szemben feltűnő, hogy a görög szertartásukat az ő naptár használatában senki sem háborgatta, — de viszont az is tény, hogy egyházi intézményeik, így ünnepeik megszentelésében sem nyújtott az állam nekik semmi kedvezményt.

A munkácsi egyházmegye, melyhez akkoriban az egész magyarországi gör. kath. hívek tartoztak, 1649-ben az Uniót Rómával megkötve, az ő naptár használatát sem ki nem kötötték maguknak, sem az tőlük megtagadva nem lett. A naptáregyesítés eszméje elsőben nálunk 1692-ben lett megpendítve, a midőn I. Lipót király a gör. kath. nép régi és újabb kiváltságainak biztosítására kiadott oklevelében ezt mondja; Clementissime exoptamus: ut festa tam mobiba, quam articularia et Dioceseum varietate ab Ordinariis locorum instituta etiam graeci ritus uniti iisdem diebus celebrent quibus latini celebrare consueverunt

I. Lipót király a gör. k. nép iránt kiváló atyai gondtal viseltetett, de ohaja fogantatosítva nem lett. Ujabbán 1814-ben Ferencz király felhívta az összes görög egyesült püspököket, hogy az új naptárt fogadják el. A felhívott püspökök kitértek a kérdés érdeme alól és azt felelték, hogy csak amaz esetben tehetnek eléget a király intenczióinak, ha a

— Én meg akartam mondani a németeknek, hogy a kiegyezésben nem az a fontos hogy a bécsi kalapos be tudja vinni az új áruját Magyarországra, hanem az, hogy a magyar buza Ausztriába való behozatala által a mi népeink olcsó kenyérhez juthassanak.

A magyar delegáció.

A magyar delegáció délelőtt fél 11 órákor Széll Kálmán elnöklété alatt tartott ülést.

A közös kormány részéről jelen voltak: Szécheny Miklós gróf osztályfőnök, Talián Dénes báró osztálytanácsos, Zsoldos Ferencz altábornagy, csapatfőnök, Szapáry Tibor gróf fogalmazó. László Elemér sorhajóhadnagy. A magyar kormány részéről: Fejérváry Géza honvédelmi miniszter.

Elnök: Az ülést megnyitván, miután a mult ülés jegyzőkönyvét hitelesítették, a napirend tárgyalására tértek át. A napirendet a két. tegnap tárgyalat előterjesztéséről hozott határozatnak végszerkezetben való elfogadását képezi. Első sorban a bizottság a hadügyminiszter 30,100,000 forintnyi póthitelre vonatkozó előterjesztését fogadja el, majd a hadügy miniszter 100.000 frtnyi hitelátruházásra vonatkozó előterjesztését fogadja el minden vita nélkül.

Elnök, kijelenti, hogy a vegleges határozatok atküldetnek az osztrák birodalmi tanács bizottságához s miután még felhatalmazást nyert volna arra, hogy az osztrák bizottság által beküldendő nuncziumokat atvegye s rövid uton a hetes albizottságnak adja ki azzal az utasítással, hogy ezen nuncziumok fölött jelentését megtegye, a holnap délután 2 óráig eljuttatja a bizottságnak.

Ezzel az ülést délelőtt 3/4 11 órákor véget ért.

A Frankf. Zeitung a mi delegációink jellemzését úgy adja, mint ezt megfélelőben mi magunk sem adhatnók:

A delegációk eddigi tárgyalásaiból következtetve, ez a mostani ülésszak kezpezi ezen, valami nagyon soha sem becsült parlamenti intézmény jelentőségének kritikai mértékét. Minden kötelességének és méltóságának magaslatán álló parlamenti testületben a hadügyminiszter póthitele nagy felháborodást szült volna, a melynek legalább is egy miniszteri tarcza esett volna áldozatul. Képzeliük csak el, hogy a kormány az 1897. év tavaszán, 37 millióval többet költ hadi felszerelésekre, a nélkül, hogy a delegáció

iben Nemetszág, 1583-ban Svájc katolikus része, 1586-ban Lengyelország, 1587-ben Magyarország.

A protestáns államok a pápai szék iránti ellen-zenéből soká ellenállottak, de végre 1699-ben Németország, 1701-ben Dánia, 1752-ben Anahia, 1753-ban Svéd és Norvégország, 1798-ban Svájc protestáns része fogadta el az új naptárt. A husvét idejének meghatározásában a protestánsok az új naptár elfogadása után sokáig eltértek a katolicizmustól és a ciklusok szerinti számítás 1776-ban fogadták el általánosán.

Hazánkban az új naptárt 1599-ik évben a következő törv. tette általánosán kötelezővé:

Ut usus novi et reformati Calendarii per omnes regnicolas observetur veteris autem aboleatur, necessarium est. Cum autem usum novi Calendarii potissimum a quibusdam Concionatoribus damnari et interdicti inexistimatur, ideo decretum est ut si quales concionatores peblieze Constitutione hac de re sancitae sese opposentes reperti fuerint, ii proventus suos ecclesiasticos statim et de facto amittant. Civitates autem et domini terrestres, si qui similiter sese eidem publico statuto opponere ausi fuerint, vetus Calendarium inprimi curarent, illico uti comperti fuerint: puniat et muletet eos Sua Majestas in mille florenis toties, quoties contumaces fuerint (1599. Art. 45.)

Az idézett törvény az új naptár használatát kötelezővé tette az ország összes lakosaira, a régi használatát büntetes terhe alatt meg-

nem egyesült görög szertartásukat is kötelezni fogja az új időszámítás elfogadására. — Ezzel az ügy ismet lekerült a napirendről. Az 1840-es évek körül már nem feülről, hanem a társadalom kebeléből és az érdekelt klerus soraiból emelkedtek hangok és az 1838—1840-es években a Jelenkor című hirlap mellékletében, a Tarsalkodásban a Duchnovics Sándor és Lachovics Vazul szelöltették a naptáregyesítés kérdését, de fellépésük inkább csak szemlélteti és csillagászati elmefuttatás volt és nem lehetett céltudatos törekvésnek nevezni. A naptáregyesítés kérdését 1870-ben a zenpleni gör. kath. hívek és klerus által S.-A.-Uj helyben tartott nagy gyűlés által megpendítve, Pankovics István akkori munkácsi püspök tette tenylegessé.

Sikere nem volt, mert nem annyira egyházi, mint nemzetiségi tekintetből ellene voltak mindazok, kik Pankovics püspökök a sz. Bazil társulat megbénítására tett működését nem tudták és nem akarták megbőszatani Legkivált Máramarosban határozottan izgatják intelligens emberek a népat a naptáregyesítés ellen. Az egész szerfőit izgalmassá vált ügyet megszüntette Pankovics 1844-ben bekövetkezett halála.

Ujabb hangok a naptáregyesítés mellett csak 1890-től emelkednek. Ez valóban arra soha alkalmasabb időpont még nem volt és a körülmények is ma a legkedvezőbbben alakulnak. Hogy 1900-tól időszámításunk rázkódtnak lesz alávetve, azt láttuk fentebb.

beleegyezését kikergette volna. Sőt mi több a kormány másfél évig halogatta az indennitvány kérését. A delegációt a nevesebb ülésszakban az elköltött összegre nézve megtevesztik, miután csak 7-6 milliót kérnek tőle. Most aztán előlínak egy 30 millió póthittel és a kormány még ebben a pillanatban is vonatkozik a delegációknak a még benyújtandó hátralékos követelés nagyságát bevallani. Az egész világ megegyezik afelett, hogy a háboru veszélye, a melylyel a hadikészülődéseket megindokolni akarták, az 1897. év tavaszán egyáltalán nem fenyegetett, s hogy a háboruval való ijesztgetés csak a s e l f o g a s és csak egy 37-6 millió rendkívüli hadi budget kérésére szolgált, a melyet különben a parlamentek előtt kellett volna behatárolni igazolni. Az egész világot telhaborítja a k ö z s k o r m a n y n a k é p p u g a l k o t m a n y e l l e n e s, m i n t h e l y t e l e n g a z d á l k o d á s r a m u t a t ó é s t i t k o l ó d z ó e l j á r á s a. Nemcsak az osztrák, hanem a politikai határozottságáról nem éppen jogosan híres magyar delegáció is látatlanba megadja a póthittel. A miniszterek a két költségvetési bizottságban, zárt ajtók mögött közlik semmitmondó utcaikat a 21 bizottsági taggal és pár perc múlva meg van adva a 30 millió póthittel.

Tényleg mindinkább szaporodnak azok a tünetek, melyek azt mutatják, hogy ez idő szerint a két államnak jelenlegi viszonyát a legjobb esetben a personal unio juttatja kifejezésre.

A Neue Freie Presse elejtőleg fogadja Tisza István és Kállay kijelentéseit a 14. §-ra vonatkozólag. Azt mondja ugyanis, hogy az a fölfogás, mely a két politikai beszédben nyilvánul, ugyanaz, a mit Banffy báró már a múlt esztendő végén hangsúlyozott, mikor az indennitvány megszavazását veszélyeztette az ellenzék obstrukciója és a fölfogás az a hitet kelti, mintha a magyarok arra lennének elszánnva, hogy nemcsak a budgetjog, hanem az alkotmányjog terén is érvényre jusson az a fölfogás, hogy tudniillik a 14. §. alapján mindent keresztül lehet vinni és mintha ez a §. alattomban benne volna az osztrák alkotmányban is.

A gör. káth. püspökök 1814-ben hangoztatott ellenvetése is tárgyalanná vált már manapság, mert a körülöttünk fekvő szimatikus államok is mind a naptáregyesítés útjára léptek.

Az 1900. évet az Oroszbirodalomban is a naptáregyesítés idejéül tűzték ki. Még 1864-ben Maedler a dorpaty egyetem tanára az európai egyetemre egy munkálatot küldött megbirálás végett, mely egész új berendezést ajánlott.

A tudományos világ ezen ajánlat célszerűtlenségét kimutatta, azt elvetendőnek találta, de azért a naptáregyesítés eszméje ott állandóan napirenden van és 1900-ban az új időszámítás be lesz hozva. Románia még a részleteket is megállapította már, amennyiben elrendelte, hogy a 12 napi különbséget 1899-ben jul. hónapban legyen kihagyva. Bulgáriában törvényjavaslat van az országgyűlés elé terjesztve és a püspöki kar is felvan hiva az iránt, hogy 1900-tól az új naptár legyen behozva. Sajnos, hogy mindezen jelenségek mellett is a konstantinápolyi patriarchatus tekintetben semmit sem tesz. De ez nem is esoda. Azok, kik a római szentszék felhívására, hogy vegyenek részt a vatikáni zsinaton, azzal feleltek, hogy Photiust és Cerularius Mihályt a szentek katalógusába iktatták valóban elvesztették minden igényüket arra, hogy a görög rituauak őket tekintetbe vegyék. Ott a merev tagadás, a megismert igazság elleni tusakodás, a megátalkodottság ütött lézket, az pedig nem akar látni, még ha szemei vannak is.

Miniszteri tanácskozások.

Tegnap folytak Budán az osztrák és magyar miniszterek között a tanácskozások. Formailag igen lényegtelenek a megállapodások, de a következmények reánk is súlyosak.

A kiadott hivatalos tudósítás így szól: Banffy Dezső báró, Lukács László dr., Dániel Ernő báró és Darányi Ignác dr. magyar miniszterek, valamint Thun gr., Kaizl dr. és Baernreither osztrák miniszterek d. e. 10 óra után a magyar miniszterelnökségben értekezletre gyűltek a kiegyezéssel kapcsolatos több rendbeli kérdés tárgyában. Az osztrák miniszterekkel együtt jöttek a szakelőadók, Jorkas-Koch és Stibral osztályfőnökök és Hauenschild báró és Spitzmüller dr. miniszteri tanácsosok, a kik azonban a miniszteri tanácskozás-on nem voltak jelen.

A két kormány tanácskozásai délelőtti 10 órától delutáni fél 1 óráig tartottak. Targyak a kiegyezési javaslatok körül követendő modus procedendi volt. Harmadfelőrai tanácskozás után abban állapodtak meg, hogy a magyar kormány részéről intézkedésnek szükségé nem forog fenn, miután az osztrák kormány szeptemberben a törvényjavaslatok bizottsági tárgyalását fogja eszközöltetni.

A dolog rendkívül jelentéktelenül hangzik: »A magyar kormány részéről semmi intézkedésnek szüksége fenn nem forog, »miután az osztrák kormány szeptemberben a javaslatok bizottsági tárgyalását Ausztriában is eszközölteti

Ennek a látszólag jelentéktelen dolognak az értelme a következő: A magyar kormány semmi intézkedéseket nem tesz az önálló berendezkedésre, mert a cél az, hogy az év végén kifogjunk az időből, az önálló vámtarület életbeletetésére. Amde ehez ürügy kell. Azzal nem lehet ősszel előállni, hogy a kormány egyszerűen nem akarja az önálló gazdasági berendezkedést, azt kell mondani hogy az osztrák kormány biztosítékot nyújtott a kiegyezési javaslatok parlamenti tárgyalására nézve. Ezen tárgyalások első fazisa: a bizottsági tárgyalás.

Tehát az osztrák kormány ígérje meg, hogy szeptemberben a kiegyezési javaslatokat a bizottság által tárgyalatni fogja. Ha elvetik is, az mindegy, csak tárgyalják.

Ekkor a magyar kormány előjöhethet azzal hogy ősszel nálunk is megkezdik a bizottság tárgyalásokat és ha azon megakadnak, akkor elő lehet állni a be nem vallott czéllal — a

A mikor a nem egyesült egyházak megértették végre a merev negatio hiabavalóságát, szabad-e nekünk, egyesülteknek tovább is haboznunk? Nem lenne-e örök szegény reánk, nem joggal vehetne-e árnyékokat katholicitásunkra, ha a naptáregyesítéssel szimatikus egyházak megelőznének bennünket? Ezt megengednünk nem lehet!

E tanulmányban* a fősulyt arra fogjuk fektetni, hogy papságunk meggyőződjék, miszerint a naptár ritusunknak nem integráns része és hogy az a naptár behozatalával sem könyveink, sem istentiszteletünk, sem intézményeink, sem ünnepeink, sem tipikunk, directoriumunk nem változna egy jottát sem.

E kérdés, mint mindenütt, a papságon fordul meg nálunk is. A mi papságunk oly értelmes, oly hazafias, oly őszintén katolikus, hogy köreikben semmiféle nemzetiségi vagy vallási szeparatiztikus irányzat meggyökeresedni nem tud. Példa erre éppen a közelmúlt és a jelen is. Épp azért hiszem, hogy az így, az idők természetes fejlődése során felmerült kérdés most már megoldatlanul maradni nem fog, de a munkácsi és eperjesi egyházmegyék papsága és hívei példát fognak adni a többi görög egyházaknak is a naptár egyesítésre.

* ismertetését l. Irodalom rovatunkban. Szerk.

provizóriummal. A jó szándék megvolt, de miután a kiegyezés nem sikerült, nem lehet mást tenni, mint a mai állapotot fenntartani, hiszen »hirtelen«, »minden átmenet nélkül« nem lehet áttérni az önálló vámtarület álláspontjára.

Már látjuk előre a játékot, a mit Banffy a magyar parlamenttel üzni akar. Most azonban nem hisszük, hogy olyan könnyű ellenfelre találjon, mint a multkor. A magyar parlamentben újabb provizórium keresztülvitele egyszerűen lehetetlenség.

Megállapodás történt a czukor- és a szeszadó-javaslatokra nézve is. Banffy most már megkapta a fölhatalmazást ezek betervezésére, ami úgy értesülünk, ma-holnap meg is történik. A javaslatokba felvétellett az »rendekezés, hogy a javaslatok csak az esetekben lesznek érvényesek, ha megfelelő intézkedések Ausztriában is létrejönnek.« Az, hogy »parlamentáris« uton, ezuttal mellőztett, miután tudják azt, hogy ezen javaslatok Ausztriában csak a 14. § alapján fognak keresztülvitetni.

A két kormány közt a tárgyalások a kvótára nézve is folynak, még pedig — mint beavatott forrásból értesülünk — csakis a 35% körül. A két kormány között, erre vonatkozólag nagy differenzia nincs. Egyébiránt a Banffy-kormány álláspontját a 34-8% kvótára a magyar politikai körökben már rég ismerik.

(M. G.)

A magyar liturgia.

— Level az O. H. szerkesztőjéhez. —

Tisztelt Szerkesztőség!

Miután a magyar liturgia ügyéről szóló mai cikkében becses lapja jónak látta az én csekélységemet, mint ennek az ügynek egyik mozgatóját megnevezni, feljogosítottanak tartom magamat a következő helyesbítő észrevételek megtételére:

Először is én semmiféle sem kis, sem nagy elaborátumot nem szándékozom hitevéreim elé terjeszteni, mert mi szegény nép vagyunk, nem dolgozhatunk nagy apparátusokkal, hanem egyes-egyedül a hit fegyverével. Nekünk ez a kérdés egyáltalában nem nemzetiségi, még csak nem is hazafias, hanem pusztán vallási kérdés. Mi nem vagyunk magyarokká lenni vágyó kis oroszok mint dr. Barvinszky osztrák delegátus képzeli sem pedig ugyanilyen románok, hanem a magyar nép legszegényebb fajtájából való magyarok ugyan, de magyarok, akik családfánkat fel tudnánk vinni egészen Taksony, Géza, Kupa és Aba vezérékig, ha ugyan volna egy történetíró, aki érdemesnek találna ezt a témát kidolgozni, vagy volna elég pénzünk, hogy a munkát megfizessük. A nemzetiségi fluktuáció nekünk is hozott ugyan fúsitott testvéreket de több, mint valószínű, hogy a szláv liturgia révén még többet veszítettünk. Nagyban és egészben azonban Szent István király óta megtartottunk ortodox állapotunkat és a szláv liturgia nem volt képes beannunket elszlavosítani, s egészen biztosak vagyunk, hogy jövőre még kevésbé lenne képes. Nem is ily világi czélatokkal küzdünk mi a magyar liturgia mellett; hanem csakis vallási indokból, mert népünk tudja, hogy a görög katolikus egyház fegyelme megengedi a magyar istentiszteletet és ezt a jogát igénybe óhajta venni, sőt részben már via facti igénybe is vette, nem más indokból, hanem azért, hogy Istenét szíve melyéből anyanyelvén imádhassa és lelkipásztorával vasár- és ünnepnapokon szintén anyanyelvén nem pedig egy semmikép nem értett, idegen nyelven folytathassa azt a párbeszédet mely zömét képezi a görög-katolikus istentiszteletnek.

De küzdünk a saját magunk, nevezetesen a görög-katolikus értelmiség lelkiüdvéért is, mert a hitközönyösség megdöntésére a vallásos értelemnek az a mélyítése amelyet imánk énekeink és egész szertartásunk megőrlésétől jogosan várunk, reánk nézve, ha lehet még fontosabb mint a köznépre nézve, hogy elejét vegyük a hitünkötől való s ugyszólván napirenden lévő e.pártolásoknak.

Ismétellem, fajunkat mi nem féltjük a szlav liturgiától és ha védelemre volna szükségünk akkor inkább még jó barátaink ellen kellene fordulnunk.

Bocsánatot kérek, de már egyszer ki kell mondanunk az igazságot, hogy nem jó szolgálat tesz nekünk a magyar sajtó akkor, midőn mozgalmunkat mint valami politikai akciózt tünteti fel, mert ellenségeink ezt nem értelmezhetik másként, mint úgy hogy itt vala melyes magyarosítási mozgalomról van szó. Sőt úgy emlékszem, hogy egypár olyan csodabogár is akart a magyar sajtóban aki nagy vivmányt keresett abban a felfedezésében, hogy mi szegény oroszítu magyarok egytől-egyig nem volnánk egyebek, mint egyenes leszármazói a híres bevándorolt Koriatovics hercegnek, kik új hazánkban megszegyeltük a szülőföldünkről magunkkal hozott »halnánkat.«

Isten mentsen meg minket az ilyen barátoktól, mert ilyen információk után csakugyan nem vehetjük rossz néven a szlávok egyházi érdekeit képviselő nyomatekos szlav főpapoktól, ha azok viszont Rómát ellenünk informálják, nagy kárara a mi vallási érdekeinknek és hitéletünknek.

A mi ügyünk a görög katolikus egyház belügye, tisztán vallásos ügy s csak mint ilyen igényel, ilyen érdemel támogatást úgy a közvélemény, mint különösen a katolikus egyháznagyok részéről. Nem csodálkozunk, ha addig, míg ügyünk más szempontokból tárgyaltatik, az meg a magas magyar hierarchiánál is ellenmondásokra találunk. Minden okunk van azonban hinni, hogy az »Országos Hírlap« rosszul volt informálva akkor, midőn az általa megnevezett magas egyházfőket, mint ügyünk ellenségeit vagy hátramezőit állította oda, holott mi szentül meg vagyunk győződve, hogy ha ügyünk kihámozatik a hozzá ragadt illegitim irányzatokból előbb-utóbb sikerülni fog a magas klerusnál meg azon aggályokat is megszüntetnünk melyek eddig ügyünk ellen tisztán egyházi szempontokból támadhattak.

Ajanlom az elmondottakat a t. Szerkesztőség jóindulatába.

Budapestben, 1898. május 24-én.

Szabó Jenő.

Ötvenöt debreczeni a tengeren.

A Debreczeni datarda, mint említetük, Konstantinápolyban pénteken és szombaton hangversenyez, Hétfőn délután felharomórakor érkezett oda a dalegylet. A hajó állomásnál a szultán rezéről Osman pasa és Texim fej, az osztrák magyar és olasz kolónia és ropant szamu közönség sok török újságíró fogadta a debreczenieket, akik lobogójuk alatt nemzeti jelvényeikkel bevonultak a csodaszép városba. Tudósítónk józsu dolgokat is ír az ötvenöt debreczeninek a Fekete tengeren való utazásáról. A tenger kék habjai kíváncsian feltalalkodtak a hajó pereméig, hogy lassák a nyakas kalvinistákat, a kik a fedélzeten szalonáznak és vgan énekelik Európa sarkán:

Tur a disznó,
Tur az árok szélén,
Tartottam én szeretőt de régen,
Ha tartottam, meg szenvedtem érte.
Czudar világ, mit hányod szememre.

Az idegen utasok tapsoltak, különösen élveztek a francziák, míg a török utasok mozdatlanul bámultak egykori halalos ellenségeik hangos kedvét. Pedig mikor a hajóra ültek nem volt jó kedvük. Mert az éjjeli homályban rettenetes villámok cikáztak és a debreczeniek borus arcczal néztek a tenger közzé. Mert hát minden magyar között a leg-szárabbik a debreczeni, aki a tócsán és a nagyerdei nagy kuton kívül sohasem lát más vizet.

De az idő kitisztult és csillagzatos ég

alatt haladt a hajó a Fekete tengeren a török főváros felé. Mint levelezőnk írja, a debreczeni dalegylet romániai átutazásában tömérdek paoaszkodó székelyekkel találkoztak, akik május 21-én összecsoportosultak, mert a koronázási évforduló napján alapos okuk volt félni a román sovinizmus felbuzdulásán.

Hétfőn délután érkezett meg a hajó Konstantinápolyban, hol az olasz és magyar kotonig fogadta az érkezőket, az üdvözlő beszédek után, melyek rendkívül szívélyesek voltak, a társaság ötvenkét kétfogatun vonult be a Royal nagy szállodába. A bevonulás alkalmával sok mulatságra alkalmat az eredeti alakú kocsi, melyekben az utasnak csaknem hanyat kell feküdnie. A társaság megtekintette a St. Benedik templom, II. Rákóczy Ferenc, Zrinyi Ilona, gróf Beresényi Miklós sírját.

Este fanyes bankett volt.

Csütörtökön, Pénteken és Szombaton hangverseny lesz.

HIREK.

* **Utközben.** Olvasóközönségünknek vélünk szolgálatot tenni, midőn egy regény közlését kezdjük meg a holnap számban. A regényt lapunk segéd szerkesztője Tamás József írta, czime **U t k ö z b e n** lesz.

* **Istentisztelet pünkösöd ünnepén.** Pünkösöd első napján d. e. 10 órakor Materny Lajos főesperes. Istentisztelet után urvacsora osztás és ofertorium az egyetemes papi nyugdíjintézet javára. D. u. 3 órakor Hajász Lajos s. lelkész tart ünnepi beszédet. Másod napján d. e. 10 órakor confirmatio, utána urvacsora osztás. D. u. 3 órakor ima.

* **A gazdasági egyesület és az önálló vámterület.** A debreczeni gazdasági egyesület hétfőn, pünkösöd második napján d. e. 10 órakor választmányi ülést tart. Országos fontosságú ez az ülés. Itt lesz alkalmunk a debreczeni gazdák az Ausztriával fentartandó vámközösség előnyeit és hátrányait megvitatni és az eredményhez képest véleményüket a kormány tudtára adni. A f. hó 21-iki számunk első cikkében foglalkoztunk az autonóm magyar vámtarifa kérdésével. A kormány számít már a gazdasági kiegyezés meghiusulására, mert az osztrák parlamenttel alkotmányosan és szerűen tárgyalni lehetetlen. Ezért előkészíti az autonóm vámtarifát az önálló vámterület létesítésének eshetőségére. Darányi földmivelési miniszter leiratot intézett a debreczeni gazdasági egyesülethez, hogy a kérdés lehető gyorsasággal tanulmányozza és véleményét közölje a miniszterrel. Ez a rendkívül fontos leirat képezi tárgyát a pünkösöd hétfői választmányi ülésnek. Azt hisszük, felesleges külön is felhívni a választmány tagjait, hogy erre a nevezetes ülésre teljes számban megjelenjenek és Magyarország gazdasági önállóságának megteremtéséhez hazafias kötelességük teljes mértékével hozzájáruljanak.

* **A városi közgyűlés vége.** A három napig tartott városi közgyűlés ma d. e. 11 órára bevégeződött. Mindent elfogadtak a tanács javaslata szerint. Vit csak a birókváltozási díjakról szóló szabályrendeletnél volt, melyet a miniszter a maga terve szerint kényszerítet rá a városra. El is fogadták egyetlenegy szó változtatással. A többi tárgyak közül megemlítendő, hogy a n.-mester utcai kisdudvót az iskola telkén fogják 9000 frc költséggel felépíteni s hogy a munkásdalegyletnek az aradi utra 200 frcot szavaztak meg. A közgyűlés végén aztán a főispán Vecsey Imre tanácsnokot a jogügyi osztály vezetőjét tiszteletbeli főjegyzővé nevezte ki, amit az egész közgyűlés harsány éljenzéssel jutalmazott s mindenki szívéből gratulált a munkás, nagytehetségű és előzékeny modoráért általánosan kedvelt tanácsnoknak a megérdemelt kitüntetésért, melyhez mi is csatlakozunk.

* **A debreczeni diákok Aradon.** A kerületi tornaversenyek ideje elérkezett s városában három-három Magyarországi négy város területről a középiskolák növendékei és tanárai kevése terve vált be a magyar közoktatás kormány kapkodó politikájának a nyilvános életbe dobott gondolatai közül, mint éppen a kerületi tornaversenyek, mert csak a mellett, hogy módot nyujtanak a középiskolák növendékeinek az illető városoknak megismerésére, legfőképpen azonban alkalom nyilik az ifjuságnak egymás megismerésére, sőt lassanként, ha több versenyen való közös részvétel esetén barátság kifejlődésére. Tudjuk, hogy a régi időkben az ország több helyén tanuló diákok egymással való levelzése mennyi érdekes későbbi fejleményre adott alkalmat! A debreczeni tankerület növendékei az idén Aradra, a vértanúk városába mentek, hogy ott a Zala György remek Hungáriától és Ébredő Szabadsgától hazaszeretettük megerősödjék és a magyarság szívébe erős lélekkel térjenek vissza. Kívánjuk, hogy legyen ott tartózkodásuk kellemes és élvezetes s térjenek vissza győztesen, mint már annyi versenyről! Diákjainak a ma deli budapesti személyvonattal utaztak tanáraik kíséretében. — A miskolci ev. ref. gimnázium tanulói, valamint a nyiregyházi kath. gimnázium diákjai ma deléltit érkeztek városunkba. Hozzájuk csatlakoztak a mi diákjaink is. A ref. kollegiumból számszerint 41 diák indult a tornaversenyre, Tóth Mihály toraatanár, Dr. Nagy Zsigmond és Dr. Guilya István tanárok vezetése alatt.

* **Kiss Gedeon meghalt!** Egyszerű jelentés egyszerű, azt jelenti, hogy egy ember a ki halandónak született lefizette tartozását, a midőn megszűnt élni is, itt hagyta a felvilágot, meg nemis rövidnek mondható 75 éves életpályája után. De ha tudjuk, hogy az elhunyt Szatmárvármegye és Szatmár-Nemeti szab. kir. városának több mint felszázadon át buzgó és kiváló szakértelemmel bíró és sikeres munkáju tisztviselője volt, amelylyel a köztisztviselők és mellánylist kiérdemelte egy hogy mindig ujra és ujra választott, különösen a sz. b. kir. város szeptézetialkotásainak szerezésésizlésű kezdője és végrehajtója is ő volt; hogy mintársadalmi tag közkedveltségnek, körszeretnek volt részese műveltsége, alkalmazkodni tudó fiam tapintata és jószágos lelkületénél fogva mindig nem a mindennapi esemény jelentőségével fog birni előttünk a hír, hogy Kiss Gedeon meghalt, hanem azzal a minék a köztevékenység sikeres alkotása embere iránt, mindnyájunkban meg kell lennie. Debreczen szab. kir. városát még a vele egyrangu törv. hatóság közelségen kívül még érdekli az, hogy a boldogult ami közkedvelt aggnak a fenkölt lelkű debreczeni lelkésznek s a Tiszántúli ev. ref. egyházkerület nagyérdemű püspökének édes testvére volt, akinek grádszabban mi résztvevő szívvel osztoztunk. — A beküldött gyászjelentés így szól:

Hegymegi Kiss Berta és férje Rápoli Nagy Endre Ilona leányával, továbbá Hegymegi Kiss Ilona és férje Vegh Gyula s egyet- len testvére Hegymegi Kiss Áron es számos rokouság nevében fájdalomtól megtört szívvel tudatják felejtethetlen édes jó atyjuk, a leg- jobb nagyatyja, szeretet apósnak s jó test- vernek Hegymeg Kiss Gedeon Szatmárnemeti szab. kir. város rendőrőfkapitányának, a Ferencz József rend lovagkeresztésének, Szatmár vármegye volt főjegyzőjének stb. 1898. évi május 26-án reggeli 4 órakor, 8 napi kínos szenvedés után, életének 75-ik évében történt gyászos elhunytát. A boldogult földi részei 1898. május 28-án d. u. 4 órakor fog- nak a Majláth-utca 4. számú házából az ev. ref. szertartás szerint a vasut melletti sír- kertben örök nyugalomra tétetni. Áldás és béke lenajen pordi felett! Szatmár, 1898 má- jus 26. A temetésre Debreczenből Kiss Áron püspökön kívül Vegh Gyula es neje, valamint Kiss Albert orsz. képviselő, és családja mentek.

Péchy Tamás utódja.

Miskolcz, május 26. A tiszai evangélikus egyházkerületben a Péchy Tamás elhunytával megürült felügyelőségi egyházként folyt a szavazás e hó 22-én lezárva a szavazatok felbontására kiküldött bizottság Zelenkai Pál püspök és gömöri Szontágh Pál társelnöke mellett maült össze Miskolczon s eredményül megállapította, hogy az érvényesnek elfogadott 333 szavazatból 8 megoszolván, egyházkerületi felügyelőnek 325 szavazattal **Szentiványi Árpád** választotta meg.

Érvénytelennek nyilvánított 16 szavazat. A protestáns egyházi választások történetében szinte páratlanul álló ezen választási eredmény méltó elismerésképpen tekintendő azon férfú iránt, ki évek hosszú során át példás evangéliumi buzgósággal és áldozatkészséggel szolgálta egyháza közügyeit. Az általános örömet és meglepedést keltő eredmény hírével azonnal megvitte a megválasztottat, gömörmegyei Kiraliba vejének Szontágh Zoltán házába, hol a megválasztottat a püspök mélyhatású beszéddel üdvözölte, mire ez meghatottan válaszolt, kijelentve, hogy impozans módon nyilvánult közbizalom mandátumát elfogadni, egyháza iránt érzett kötelességének tartja. Ez után a házi asszony, a megválasztott egyetlen leánya vette át szerepét és töltötte be lekötelező kedvességgel és tapintattal a hivatalba való beiktatás jul. 10-ére tüzetelt ki.

Az autonom vámtarifa.

Budapest, május 27. A Debr. ered. tav. Az Országos magyar gazdasági egyesület tarifa-osztálya atiratól kapott a kereskedelmi minisztertől, hogy készítsen egy autonom vámtarifa tervezetet. A tarifaosztály visszairt hogy ez tenni nincs módjában hanem küldje be hozzá a kormány a saját tervezetét, majd azt megvizsgálják és megjegyzéseiket hozzá fűzik.

A szabadságharcz szobra.

Budapest, máj. 27. A Debr. ered. tav. A szabadságharcz emléksobornak évtizedek óta vajdó ügye végre is dűőre jut. — A főváros elhatározta ugyanis, hogy a szoborra szeptemberben kiírja a pályázatot s a képzőművészeti bizottság legközelebb elkészíti a pályázati feltételeket. Az újépületnek már üres telektömbjén tegnap helyszíni szemlét tartott a bizottság és pontosan megállapította a szobor helyét. A szobor a Honvéd és Zoltán utcán metszés pontjába jut egy felkör alakú park közepére. A pályázati feltételek szerint a szobrot hatvan méter magasra tervezik s egyike lesz Európa legmagasabb és legmonumentálisabb szoborműveinek. A szobor eszméjét, kivitelét teljesen a művészekre bizzák. A pályázó művészeknek öt díjat tűznek ki. Egy tizezer, hatezer, négyezer, kétezer és ezer fontos díjat. A pályabírószág részben a főváros, részben a képzőművészek egyesületének és az orsz. képzőművészeti tarsulat kiküldöttéből fog állani. — A díjat nyert, de kivétel meg nem bízott művészi pályaműveket a főváros megveszi a fővárosi muzeum számára.

Unió ünnep Kolozsvárt.

Kolozsvár, máj. 27. (A Debr. ered. tav.) Magyarország és Erdély egyesítésének felszabadító évforduló ünnepére Kolozsvárt buzgón készülnek. Az ünnepség programjának két vezetéses pontja lesz. Egyik az Unió kiállítása. Ezt a kolozsvári országos történelmi emlékműzeum rendezi Kolozsvár sz. kir. város, az erdélyrészi fourak közreműködésével. A kiállításon az utolsó erdélyi országgyűlésen részt vett akkori követek, valamint az Unió kimondásának előkészítésében buzgólkodott főúri hölgyek egykoru olaj, akvarell képei, fotografiai és aczél vagy kőmetszetű képei lesznek bemutatva. A kiállításnak becses tárgya lesz az »Unió löbögő,« melyet Erdély főrangú hölgyei 1848 május havában készítettek. Roskovits Ignác Unió képehez összegyűjtött egykoru festmények és fotografiai is be lesznek mutatva. A dalias időköt tárgyzó különböző képeket közvetítés útján is bemutatják. Ehhez Vágó B. szolgáltatott igen becses anyagot.

Másik nevezetessége lesz az Unió ünnepének az országos történelmi emlékműzeum diszközgyűlése. Ez is az Unió ünnep napján pünkösöd másodnapján d. u. 4 órakor lesz. Ez ünnepi közgyűlésen a muzeum alapításában való munkálkodásért a milleniumi közgyűlésen tiszteletbeli tagokká választott férfiaknak nyújtják át az emlék leveleket. Ez emlék levelek az Unió symbolumával és Kossuth Lajos és Wesselényi Miklós báró arczképeivel van ékítve.

A kiegyezés reviziója.

Budapest, május 27. A Debr. ered. tav. Az országos Magyar Gazdasági egyesület közgazdasági szakosztályának tegnapi ülésének tárgya volt az összes kiegyezési javaslatok megbirálása.

Nagy feltűnést keltett azonban a szakosztály elnökének Zelenkai Róbert gondnok jelentése melyben tudatja hogy a gazdasági egyesület elnökétől Desseffy Aurél gróftól levelet kapott, melyben a tárgyalás elhalasztását kéri és pedig azért mert az értesítése szerint a kiegyezési javaslat revizió alá vétetnek.

A delegáció után.

Budapest május 26. A közös miniszteriumok irodái, melyek a delegáció tárgyalásai alkalmából Budapesten voltak, szombaton legkésőbb vasárnap floszlatják s a személyzet ismét Bécsbe tér vissza.

Ferdinánd fejedelem Konstantinápolyban.

Budapest, máj. 27. a Debr. ered. tav. A Ferdinánd fejedelem Konstantinápolyba való érkezése diplomáciai körökben általános meglepetést keltett. Megerősítik, hogy ez a szultán külön kívánságára történt ki, a fejedelemmel még szándékolt pétervári útja előtt tárgyalni óhajtott. Diplomáciai körökben hirtér, hogy a fejedelem a csárhoz a szultán sajátkezűleg írt levelét is el fogja vinni magával, mely György hercegnek Kréta kormányzójává való jelölését illeti. A fejedelem személyesen fogja tolmácsolni a szultán óhaját hogy a szultán teljesen ejtse el György herceget kormányzóvá való jelölését. Ferdinánd különben a függőben levő bolgar püspöki baratok kérdését is el akarja intézni ezuttal.

A tenkei csizmadia.

Pommer, Kommer; Sommer talán egy sem Tuhutum származasu. Es mégis ezek most az igazi magyarok!

Lehet, hogy éppen egy új magyar Rákóczy adta fel Pommer csizmadiát, a miért azt merete állítani borközi álasban; hogy: ne ki nem parancsol senki!

— A császár sem? — Persze hogy azsem . . . ha nincsen jelen ki parancsolns.

Ugy van ki is parancsolnak most midőn vasárnapját üli es a sok adó után megmaradt pénzét egy filerig el költi?!

Hát az a boldog ki ilyenkor neki parancsolna, es a szájába adja a császár nevét.

Nagyon kevés boldog halandó, ki közvetlenül a császár szájából veszi a parancsolat, de anal többen parancsolnak az Ő nevében. Jól mondta illetőleg helybenhagyta a politikus csizmadia hogy neki nem parancsol még a legmagasabb személy sem, a v a l a k i, ha nem a törvény a v a l a m i.

Ugyan te okos jogasz, hol itt a király sértés?

Az egyszeri csizmadia is megverte a fiát a miért előre, mikor a disznó meg sem volt már hajtogatta, hogy ő bizony nem eszik kenyeret a fris tepertőhöz. Később aztán midőn a tepertő előtte párolgott es a fia daczból nem evett az apa újra megverte.

Ebben a félelmetes időben az izgalmak közepette nem esoda ha a hatóság is megholondul es a zsandar még a saska ugrásában is dinamit robbanást lát. A csizmadiaiban is inkább szocialistát, sejtének, mint királysértőt, de lehet még valami kolompost is félfedeznek benne.

A politikai arenyünk lassan a provizorium felé hajlik es hazafiságunk újra a költőkre

vissza száll. Lesz új Heugelbaadünk, Jókaiból újra Kakas Márton. Lassan kihül a föld ki a mi szívünk mel ge . . . nagy kamatok árán lüktet még valahogy . . .

Most már minden igaz szó sértés, de ba ki sem mondjuk, már is betörik a fejünk . . . még a magyar a mi legnagyobb ellenünk! . . . Ha már a német nevet magyarul kicseréljük kár egyuttal a Rákócziól nem Pommer csinálni . . . így a substitutio elméletén új generáció származna, mely megmentené legálabb a magyar érzelmet.

A csizmadia magyar szokás szerint csak káromkodott, es csak általánosságban kifakadt, senki nevét érintve. jó hogy nem az Istenen kezdte.

Ha az adóhivataltól egész a szinte nagy tudomány Akademiáig, minden intézetünk es intézményünk m. kir. miért ne lehetne m. kir. a káromkodásunk, midőn mi magyarok éppen ebben »hors con cours« állunk?!

Kedves törvényhozók! a gyalázatos ősi szokás a káromkodás ellen intézkedjétek, de főképp azon legyetek, hogy minél kevesebb alkalmat szolgáltatatok a káromkodásra, Bizony nem esoda; ha a magyar delegált milliók ellen fellázad es szidja a teremőtjét. — Ezer millió bomba es kártács találja őket! . . .

Az az igazi királysértő ki a törvényt nem tiszteli, vagy labbal tapossa, mint az olasz a sapkáját, mibe valamennyi szentjét előbb beleolvasta.

Hát több sértés van abban, ha valaki az adóvégrehajtót bántja vagy a rendőrön erőszakot követ el . . . már t. i. felpofozza a miért az egyenes útjában megállítja.

A csizmadia, de még más is, ha nappal józanul polgári hivatásának es állami kötelességének megfelelt, es este a megmaradt filérékkel a kocsmába tér, bizony ő parancsol a világnak. Nem parancsol itt az Ur isten sem mert az még tavolabb áll tőle. mint a császárja. — Szabadon jár itt a szája, ha már a garasat letette, itt sülyeszti a spanyol hajókat, mert Amerikában a bátyja is becüleles csizmadia. Nem az At a Isten, de ő mint Isten fia veri meg Bauffyt, légbe röpti a delegációt, es élteti Kossuthot es Rudofot, kik szerint élnek es soha meg nem halnak.

Ilyenkor a hetedik mennyországban mint Hary Janos vitézség es föld között lebeg; lábát csak úgy lógatja a nagy semmiségbe. Lábszija van kötve a fellegekhez es dikicseli a napot, hogy legyen egyszerre nap es bor fogyatkozás . . .

Midőn a borban keserveink izzó gyöngyeit lenyeljük, ugyan mit lesitek az ember szavát? . . . Jobb volna nektek otthon a kamatszámítási tablát forganni vagy szelvénylaskákat metélni; nem értitek a szegény ember baját! Ha itt a kedély kármén óben költünk pazarul, ti vízi bekák ne brekegjetek bele józanul.

A vele együtt érző társaság mulat az esztelenségeken, de van köztük egy Judás, ki folyton üres pohárral kocoztat es nem mint Sokrates az egy Istenért üritené a bürök serleget.

A lélekvandorlás, ha néha fenakadt, biztos hogy arulóba ütökzik. Arulórol ugyan kinek van fogalma? ! kérges kemény szive csak a maga sárporával csiszolható. Apa gyilkos! ne takard be a szemed, szemlelembb az aruló. Neves a szemébe hisz te bármikor uemője lehetsz!

A józan (?) szemléző, illetőleg fültanu nagy vékességet lát a részeg beszédben, mert szerinte még mindig borban az igazság. Hát igenis, hajdan, kivált Matyás korában a borban es a királyban volt, de nem most midőn Mócsi kavarja a borát es a buzát. A bor most végig hamisított, hol keressük hát az igazságot?!

A hatóság; mindenhatóság csak a kettős pont választja el őket. De azért most, ezer év után sem tanulták, hogy a magyar király-imádó es a türelmes király saját kormányának alattvalója.

Kégyélmés bíró! hiszen a csizmadia volna az első ki leborulna legott a parancsoló király aldva lépő lábainál!

A hatóság intézkedik, mert az áruló parancsol. Üldözik országsherte, körözik a szegény szökevényt és ha kézzre kerítik, biztos, hogy c s i z m a d i á t fognak.

Gondy Károly.

IRODALOM.

Naptáregyesítés. Tanulmány arról, hogyan lehetne és kellene a görög szerb kath. egyház által használt időszámítási rendszert helyesbíteni. Írta: Helles Emil, bodrogközi esperes, kisdobrai g. k. lelkész. Ungvár 1898. 8038 l. E czímen érdekes füzet jelent meg, melynek bevezető fejezetét lapunk mai tárczája közli s ezzel célját, irányát teljesen megismertettük, csakis tartalmára kell még némi világot vetnünk. Lapunk más helyén közöljük Szabó Jenő min. tanácsosnak szerdai számunkban közölt O. H.-féle ezikkre adott válaszával, mely a magyar g. katolikusok liturgiai és naptáregyesítési mozgalmáról teljes képet ad s így a füzet aktualitására sem kell sok szót vesztegetnünk, csak megemlítjük azt a szerző által is hangsúlyozott tény, hogy a naptáregyesítés 1900-ra a g. keletiekkel el is van már határozva. Szerző a közölt fejezet után a II-ban a husvétii számítás rendszerét, a III-ban a julianum és gregorianum naptár szerinti különbséget, a IV. a vasárnapi betűkről, az V. az epaktáról és holdköréről (táblázatokkal 1900—2099-ig) melynek végén hangsúlyozza, hogy e számításával az az egyetlen felhányt nehézsége is eltűnt az ügynek, hogy a peschatiak táblázata nem volt atszámítva. A VI. fejezet a tropikus és siderikus évek között levő különbséget, végre a VII. és utolsó fejezet a naptáregyesítés praktikus előnyeit fejtegeti.

Nemzetünk nagy költői 4—6. Egy-egy füzet 20 kr. 4. Gaál Balassa Balint élete és költészete. 5. Gaál Gyöngyösi István élete és költészete. 6. Gr. Zrinyi Miklós élete és költészete. E vállalat czelja, hogy a magyar szellem kiválóbb képviselőinek, a költőknek, a regény és drámaíróknak nem száraz életrajzát, hanem élvezetesen és érdekesen megírt jellemképet, műveiknek az életrajz keretébe foglalt esztétikai fejtegetését tartalmazza ezek a 3—4 ives, csinos füzetek. Azok is kedvvel forgathatók, akik a szóban forgó írókat olvasták s azok is megértik, a kiknek még nem volt módjukban az illető írók műveit olvasni. A sorozatot a népies nemzeti költők triászával: Tompával, Petőfivel és Aranyval kezdte meg s folytatónak a fentebb említett három író került sorra. Ajánljuk olvasóink figyelmébe.

Verne magyarul Verne munkáinak illesztett magyar kiadásából, melyet a Franklin Társulat 20 kros füzetekben bocsát közre, megjelent a 92—96. füzet. — Ama regények egyike kezdődik meg benne, mely segítette a nagy regényíró nevét világhírűvé tenni. A lángon álló szigettenger ez es izgalmas érdekes mese-jének háttérre a görög szabadságharc, Csodafatos, hogy tudja az író egy költött mese keretében a történeti események igazi karakterét megadni és a népet, életét és szabadságtörekvéseit rokonszenvenessé tenni. — Egy-egy alakjában tipust rajzol, hogy azzal kitűnően jellemezze a népet, melynek körében a történet lejátsszódik. A regény fordítása, mint általában a Franklin-kiadta Verneé, nagyon jó, az eredeti stílusbeli szépségeit is híven visszaadja. Huszái Imre munkája ez és úgy őt, mint a kiadót a díszes kiállításért dicsőret illeti. Egy-egy füzet ára 20 kr. Akár egyenként, akár több füzetre való előfizetéssel megszerezhető a kiadónál (Budapest IV. Egyetem-utca), vagy bármely hazai könyvkereskedőtől.

KÖZGAZDASÁG.

Mi történik takarékpénztári betéteinkkel? — Sokan ezen keservesen összegyűjtött álléveivel! — Kereskedőknek és iparosoknak adják kölcsönül, vagy egyébként kockáztatják, ahelyett, hogy hazánk államfenntartó

tényezőjének, a földbirtokos helyzetének javítására fordítanak. Mert a kockázat, ha bevág, bő aratás az ezen pénzintézetek élén álló igazgatónak, ellenben a földbirtokos, — habár ennél a kölcsön biztosítva van — a jelen mostoha gazdasági viszonyok között csak kisebb jövedelmet nyújthat. Minthogy pedig a legszolidabb gazdálkodás mellett is megesik, hogy elemi csapás, családi körülmények, vagy esetleg hasznos beruházás szükségére kényszeríti a földbirtokosokat, hogy ingatlanát gyorsan és előnyösen terhelje meg, oly helyre kellene fordulnia, hogy tényleg gyorsan jusson olcsó kölcsönhöz, mert — tudvalevő dolog — vidéki pénzintézeteink (tisztelőt a kivételnek) visszaélnék a földbirtokosok helyzetével s csaknem uzsorakamatra adják kölcsöneiket, fővárosi pénzintézeteink pedig — jól lehet kivétel nélkül — hónapokon át pizmogznak a kölcsönügyletek lebonyolításán. Ily körülmények között valóságos szerencse és áldás, hogy ha e fontos finansziális művelet keresztülvitelére megbízható, gyors és lelkiismeretes forrást vehet igénybe. E tulajdonokkal dicsekedhetik az Ingatlan- és Jelzálog Forgalmi Intézet, Budapesten, VI. Váci körút 39. sz. alatt, amely törlesztéses kölcsönöket nemcsak a leggyorsabban, de a legkedvezőbb feltételek mellett is és azon előnnyel szavaztat meg, hogy a kölcsönzött összegek nem záloglevelekben, hanem mindenkor készpénzben számítottatnak le.

A vetésforgó, a legelő és ugar jelentősége.

A szazad első felében az összes művelt gazdák abban a nézetben voltak, hogy czélszerű vetésforgókkal a termés mennyiségét jelentékenyen fokozhatják; most azonban a műtrágyák általános használata mellett mindinkább tért hódít azon nézet, hogy a vetésforgóktól el lehet tekinteni, csak megfelelő műtrágyák használatánál nem szabad fukarkodni.

Szerfelett érdekesek azon 4—7 évig tartó ez irányú kísérletek, melyek Rothamseedben végeztek, melyeket az angol kormány nem régeben tett közre. Ezen most említett kísérletek megdöntötték azon régebbi nézetet, hogy a növények forgóba vetve azért diszlenek jobban, mert ha egymásután többször lennének vetve ugyanazon növénynek ürülete káros hatása volna az utána következő növényre. Minden kétséget kizárólag tisztába hoztak e kísérletek, hogy a vetésforgás előnye abban keresendő, hogy a különböző növények a talajból különböző anyagokat vonnak el, s áll ez különösen a talajból elvont nitrogén mennyiségére. Angolországban általában véve négyes vetés forgó van és pedig: 1. répa, 2. árpa, 3. lóhere, 4. búza.

E vetésforgó első éve, a répa, igen kizsárolja a földet, ha az nem részben elegendő műtrágyában. Az említett kísérletek alkalmazásával az első évben a répaterületen termelt 175 mm. répa, míg a következő répatermő években — ha a talaj nem trágyázott — a termés atlag mindig csökkent, úgy, hogy a 12. trágyázatlan vetésből (48 év) már csak 75 mázsa répa nyeretett s a 3 utolsó év

termésének atlaga csak 16.5 mázsa rugott. Csak szuperfoszfáttal trágyázva az atlagos termés 134 mázsa kevert ásványi trágyákkal trágyázva 151 mázsa rugott, sőt megfelelő nitrogénnel trágyázva a termés kétszeresnél is nagyobb volt.

A répa után árpa következett. Az árpa-termés is forgóról forgóra apadt, bár nem oly mértékben, mint varni lehetett volna, minek az volt az oka, hogy a silány répa-termés után az árpa pihent és jól művel földbe került.

A harmadik növény a lóhere, a trágyázás hatása itt is szembeszökő volt, különösen ott, hol szuperfoszfátot és kálit alkalmaztak, mert míg a trágyázatlanon egy here területen csak 3000 font lóhere termett, a szuperfoszfáttal és kálivál trágyázottakon 6000 font, ott pedig, hol nitrogén trágyát is alkalmaztak 6800 font.

Legfeltűnőbbben mutatja azonban a vetésforgó kedvező hatását a búza. A búza tiszta ugar után 33—38 buchelt, a lóhere után azonban 27½ buchelt termelt, ezen előbbi termés oly területen nyeretett lóhere után, mely 39 éve nem kapott trágyát, s ez az ugarnak ujjában tagadása vett kedvező hatását feltűnően bizonyítja.

A szuperfoszfáttal trágyázott forgóban a búzatermés 42½ buchelt, ott, hol szuperfoszfáton kívül nitrogén trágya is használtatott, 47½-et tett ki.

Figyelembe véve tehát az elmondottakat, azon határozott következtetés vonható le, hogy a czélszerű vetésforgónak, az ugarinak és legelőnek igen nagy és kedvező befolyása van a talaj gazdagítására és így a termések fokozására is, továbbá, hogy mindenütt ott, hol a természetes fokozni akarjuk, vagy egy és ugyanazon növényt gyakrabban akarunk vetni, nemcsak igen dusan kell az illető talajt trágyázunk, de műtrágyák segítségével azon tápláló anyagot kell nagyobb mennyiségben a talajba juttatnunk, mely tápláló anyagra az illető gyakrabban termesztett növénynek legnagyobb szüksége van.

Napernyők és czipőárak

minden elfogadható árban

beszerezhetők

Ifj. Kovács S.

czégnél,

Kossuth-u. I-ső Tk.-pénztár épület,

hol a legujabb

férfi divat cikkekben

állandó nagy raktárt tart.

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE

Budapest, V., Alkotmány-utca 31. sz.

Az ADRIANCE, PLATT és Co.

new-yorki gyár világhírű

„ADRIANCE”

kévektől, marokrakó arató-

és fűkaszázó-gépeinek

magyarországi kizárólagos képviselője.

A V. VERMOREL-féle

villofranchei gyár világhírű

„ÉCLAIR”

peronospora-ke-

lendőinek

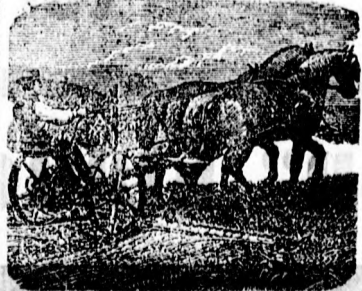
Minden a mezőgazdaság keretébe tartozó szükségletek, mint:

vetőmagvak, műtrágyák, anyagok, szerszámok, gépek stb.

legjutányosabb beszerzési forrása.

33667

A szövetséget alapszabályait és havonként kétszer megjelenő „ÜZLETI ÉRTESETŐ”-jét bárkinek ingyen és bérmentve megküldi.

Üzleti könyvek nagy raktára.

HOFFMANN és KRONOVITZ

 KÖNYVNYOMDÁJA

DEBRECZEN, a főpostával szemben.

Ajánlkozik:

nyomtatványok elkészítésére

kereskedők, gyárosok és iparosok részére.

Levélpapír czégnomással

1000 drb. 3 frt 50 krtól feljebb.

Levélborték czégnomással

1000 drb. 2 frittól feljebb.

Monogrammal ellátott

Lakadalmi és báli meghívók.

Éljegyzési kártyák

 nagyon olcsón.

Részvények, szelvények, elsőbbségi kötvények, értékpapírok, évi jelentések, zárszámadások, rovatos iverk, tabellák.

 Gyászjelentések.

Hangverseny műsorok. Menu kártyák a legdiszesebb kivitelben.

Különlegességek kitünő magyarsággal helyesen kiállított **ÉTLAPOKBAN.**

 Pinczérszámlák bor- és sör czimkéik

Napilapok, hetilapok, szaklapok, képes folyóiratok előállítása

 diszes, pontos és jutányos kivitelben. Ezek szétküldése (expediálva.)

Bármily terjedelmű regények, elbeszélések, költemények, tudományos és szakmunkák előállítása.

 Névjegyek 50 krtól kezdve

A „Debreczen” kiadóhivatala.

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczenben a főpostával szemben.